

Pe pošti prejemnik:

za leto naprej 26 K — h
za leto 13 — h
za leto 8,50 — h
za leto 2,20 — h

V upravnih prejemnikih:

za leto naprej 20 K — h
za leto 10 — h
za leto 5,50 — h
za leto 1,70 — h

Na pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Narečnice in inšerate
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisni se ne vračajo;
nefrankovana pisma ne
vprejemajo.

Uredništvo je v Semo-
niskih ulicah št. 2, 1, 17.

Izhajava vsak dan, izvenredni
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Stev. 266.

V Ljubljani, v sredo 19. novembra 1902.

Letnik XXX.

Državni zbor.

Dunaj, 18. nov.

Koalicija zakopana.

Kolikor glav, toliko misli. Političnih glav ali voditeljev pa je v zbornici mnogo, torej je naravno, da so se rodile tudi mnoge misli in iz teh tudi načrti ter nasveti. Prva misel je bila, naj vlada odgodi zbornico ter prične nova pravna pogajanja mej Čehi in Nemci. Ta misel ni bila prazna, ker v zbornici ali pa tudi vsopredno z obravnavami v zbornici so mirna in stvarna pogajanja izključena.

To misel pa so hitro pokopali pesimisti, ki mislijo, da je ta zbornica sploh nesposobna za vsako delo. Logična posledica je, da vlada razpusti poslansko zbornico ter razpiše nove volitve. Takoj pa nastane vprašanje: ali bo nova zbornica sposobna za delo, ali nove volitve tudi rešijo češko nemško vprašanje? Odgovor je vsakemu takoj na jeziku, da bi nova zbornica ne bila niti za las boljša od sedanje, ker bi našla stare vzroke parlamentarnih kriz.

Torej naj vlada s § 14. uveljavi tak poslovnik, ki onemogoči vsako obstrukcijo! Dobro, to je bilo že davno potrebno, a danes so razmere take, da tudi najstrožji poslovnik ne ozdravi parlamentarnega bolnika. Tudi splošna in enaka volivna pravica bi v zbornici ne poravnala nasprotij in končala narodnih preprirov. Po domače bi rekli: Konj se pri glavi brzda, a ne pri repu.

Zamašiti je treba virje, iz katerega prihaja divja in kalna povodenj narodnih preprirov. To pa je mogoče potom narodne sprave, mej strankami in narodi. Za spravo pa je treba premirja in stvarnih pogajanj. In v teh razmerah ter z ozirom na vojno predlogo in proračunski provizorij se je rodila misel koalicije.

Koalicija pa se doslej v Avstriji ni obnesla. Grof Taaffe si je dolgo časa pomagal s »trinogato večino«, a tedaj so bili še boljši časi. Grof Badeni je izprva skušal skovati koalicijo iz liberalnih življenj na levi in desni. V ta namen je izdal znani jezikovni naredbi za Češko in Moravsko. O vsebini teh naredb so bili merodajni nemški politiki preje poučeni in so jim pritrdili v nadi, da se s časom izbrusijo ostrine naredb.

Ko pa je Schönerer s tovariši javno razvil vsenemško zastavo, pričela se je v zbornici nemška obstrukcija proti jezikovnim naredbama. Tudi grof Thun in grof Clary sta poskušala s koalicijo, v kateri bi bili vsaj ustavoverni veleposestniki. Na desnici ta misel ni našla ugodnih tal.

Najnesrečnejši poskus pa je bila Windischgrätzova koalicija, ki je izključila češke ljudske poslance. Ravno tako usodo bi doživela koalicija tudi sedaj, ako bi v njej ne bile zastopane ljudske stranke, ki so v vedni dotiki s širšimi sloji prebivalstva. Dobro vemo, da imajo v zbornici veleposestniki na levi in desni vplivno besedo, a ta njihov vpliv ne sega daleč iz zbornice. Pa rečimo, da bi se osnovala koalicija strank v zbornici. Ta je mrtvo rojeno dete v trenutku svojega postanka, ako se preje ne dožene premirje mej Čehi in Nemci. Premirje pa je mogoče, ako se Čehi in Nemci dogovore vsaj o nekaterih prepornih točkah. In to pa je ravno ona mrtva točka, preko katere se ne ganejo razgovori in pogajanja.

Pač je koncem minolega tedna kazalo, da se morda posreči premirje. Češki poslanci so zahtevali češki notranji jezik. Dr. plem. Körber je povabil na Dunaj voditelja praške nemške kazine dr. Eppingerja. Ta pa je takoj kot odškodnino zahteval narodne volivne kurije v češkem deželnem zboru in razdelitev okrajev po narodnosti. S tem zopet Čehi niso zadovoljni. Konečno pa pride še Schönerer ter izjavi: Ako nemški ministerski kandidatje barantajo za kulisami, delajo račun brez vsenemškega krčmarja.

Skratka: Misel koalicije se je razbila ob raznih težavah in ovirah. Ako pa pazljivo zasledujemo vse dogodke zadnjih dni, moremo reči, da so češki poslanci odnehali do skrajnosti, kar še morejo zagovarjati pred svojimi volivci, in da je treba vzroke parlamentarne krize iskati samo na levi.

Stvari so pa tako daleč dozorele, da se čez nedeljo kriza gotovo ne vleče. Ako se še ta teden posreči ministerskemu predsedniku, da spravi s pota nujne predloge in se drugi teden prične s prvim branjem vojne predloge, potem je igro dobil. V nasprotnem slučaju pa zbornico odgodi do nedoločene časa. Kaj pa se v tem času zgodi, o tem pa

morda niti gospod dr. pl. Körber danes še ne razmišlja.

Dunajske volitve.

Danes je zbornica šest ur potratila z razpravo o zadnjih dunajskih volitvah v X. okraju. Govorila sta najprvo glavna govornika soc. demokrat Schuhmeier in antisemit dr. Pattai.

Schuhmeier sicer ni izbirčen v izrazih, vendar danes ni pomnožil »parlamentarnega živalstva« z novimi vrstami. Psi, osli, prešiči, krave in teleta, to so domače živali, ki pa se vidijo tudi v parlamentarni menažeriji, seveda če smemo verjeti poslanecem, ki so našli vrzeli v Brehmovih knjigah. Sicer pa so se čez nedeljo vode utekle in danes so se tudi soc. demokratje sprijezili z dejstvom, da so vendarle prečrno, bolje, prerudeče slikali dogodke.

Dr. Pattai pa je stvarno in fino dokazoval, da je dunajskih antisemitov največji politični greh, ker niso prepustili bojišča liberalcem in soc. demokratom.

Konečno sta paperkovala še dr. Gessmann in Pernerstorfer. Zbornica se je mulo zanimala za stvar, šele glasovanje je napolnilo prazne klopi. Z dvetretjinsko večino je zbornica priznala nujnost Gessmannovemu predlogu, naj vlada v bodoče zapreči vse silovitosti ob volitvah, kakršne so se godile v X. okraju dunajskem. Pernerstorferjev predlog, naj vlada kaznuje policijo, je zbornica odklonila.

Jutri sta na vrsti poročila o prošnjah za državne podpore vsled uim in žitna kupčija na borzi.

Civilna lista.

Danes je vlada predložila načrt zakona, s katerim naj bi se dotacija za cesarski dvor zvišala za 2 milijona kron. Z zakonom z dné 28. junija 1872 se je dotacija določila na letnih 9.300.000 kron. Z zakonom z dné 20. dec. 1889 se je ta dotacija podaljšala za deset let, to je, do 1. jan. 1902. V zadnjih tridesetih letih pa so se razmere predrugačile, potrebščine pomnožile, cene raznih stvari so poskočile, zato letna dotacija, kakor na glasu vladna predloga, več ne zadošča. Iz teh razlogov predlaga vlada, naj se dotacija zviša na 11.800.000 kron.

Glasi iz Česke.

Praga, 16. nov.

(Praga. — Na Letni! — In zopet »Svatovavclavská«.) Aj si vendar krasna, slavna kraljeva zlata Praga! Vsega nudiš v izobilju, kar si le zamore poželeli po napredku koprneče slovanske srce! Praga ima 55 katoliških cerkva, krasnih, deloma svetoznanih! Za posvetno znanost je bogato poskrbljeno! Ima: 2 univerzi, 2 visoki tehniki, akademije umetnosti, višjo obrtno šolo, 15 gimnazij, 13 realk Kupčija, industrija, obrt pražska odločuje v svetovnem prometu. In to je čisto slovansko mesto! Onih 7 ali 8% druge narodnosti v javnosti niti ne pride v poštev! In to vrvenje marljivega ljudstva! In ta napredek v vseh strokah! Lepo mesto postaja vedno lepše, kakor bi se okraščevala nevesta za prihod ženina! Veličasten je pogled na slavne Hradčane z njihovimi znamenitostmi: kraljevim gradom in cerkvijo sv. Vita! Pa tudi kraji, ki so bili še pred leti daleč z unaj mesta, Žižkov, Vinohradi, Karlín, Košíře, Nusle, zvečinoma umazane vasi, so sedaj krasna pražska predmestja, katerih bi se Pariz ne sramoval, v tesni zvezi z mestom: »Velika Praha«! Da res velika Praga! Če se domislim še tvoje slavne zgodovine, moram te nehoti imenovati »kraljico mesta«, »biser Avstrije«, vreden, da se čuva in njeguje in brani pred pohlepniimi sovražniki. Kaj bi zamogla postati Nemčija, kako mogočna, če bi se smela opirati na kraljevo zlato Prago!

Ali da povem bolj po domače! Kdor pozna Dunaj in Prago, mora priznati, da je v zadnjih letih Kraljeva Praga cesar. Dunaj dejansko daleč prehitela, nadkrilila!

V obilnišeri meri kakor vsako drugo mesto, nudi Praga svojim tudi raznovrstne zabave in razvedrila. Zadnje nedelje bili smo na Beli gori, podajmo se danes iz sredine mesta od »prašne brane« (smodnikov stolp, kako prozaično ime za ta staroslavna nekdanja mestna vrata!) naravnost na sever po Eliščinu trdi. Ko smo prekoračili most cesarja Franca Jožefa in prišli čez Vltavo, stojimo pred hribom, ki spremlja Vltavo od Hradčanov proti izhodni strani. Ta hrib prav je kriv, da mora Vltava opustiti pod Hradčani svoj tok na sever, se obrniti na izhod in storiti veliki ovinek. Ko smo dospeli na hrib kakih 50 m nad mestom, razprostira se pred nami velikanska, kakor miza ravna planjava. To je Letna! Kakor iz zemlje zrastele je tukaj, kjer je bila nekdanj kraljeva »obora« (zverinjak), lepi del Velike Prage (predmestja Bubna, Bubeneč in Holešovice)! Kar je pa Letne tje proti Hradčanom še

LISTEK.

Vulkanski izbruhi na Malih Antilih.

V krščansko-socialni zvezi predaval cand. phil.
Anton Jarc.

Ni še kmalu kak dogodek v naravi tako pretresel ljudi, kakor poročilo o grozni nesreči na otoku Martiniku, kjer je ognjenik Mont Pelée zasul mesto St. Pierre. Krog 40.000 ljudi našlo je pri tem svojo smrt. Skoro ob istem času začel je bljuvati tudi ognjenik La Soufrière na otoku sv. Vincencija in tudi tukaj je bilo že takoj prvič zasutih par sto ljudi.

Predno se pa natančneje pečam s to katastrofo, dovolil bi si par opomb o ognjenikih sploh in še posebe o ognjenikih, ki so bljuvali v zadnjih desetletjih preteklega stoletja.

Kaj so ognjeniki, vé pač vsakdo, vsaj nismo tako daleč od najbolj znanega evropskega ognjenika Vezuva. To so goré, ki bljujejo razbeljene pline in raztaljeno

tvarino — lavo — iz svojega žrela. Slišali ste gotovo že, da je osredje naše zemlje ognjeno žareče. Na mnogih mestih zemeljske skorje pa so rovi, po katerih si iščejo izhoda ti plini in te žareče tvarine; konec tacega rova pa je ravno gora-ognjenik. Ne smemo si pa misliti, da znabiti more vsaka gora naenkrat začeti bljuvati ogenj, kakor, ako bi se spomnila tega Smarna gora in zasula okolico in pri tem seveda tudi Ljubljano, ne, marveč te gore, ognjeniki, nastale so sploh šele iz tvarine, ki je privrela iz osredja zemlje ter se polagoma nakopičila do sedanje višine.

Ali pa more nastati ognjenik povsod, kjerkoli bi se naravi zljubilo? Prej so bili pač učenjaki večinoma teh mislij, zlasti ker so mislili, kakor slavnoznanec Humboldt, p. l. Buchs itd., da ima pri tem ravno morje velik vpliv. Ako pogledamo na zemljevid, vidimo res, da stoje ognjeniki večinoma blizu morja, in učenjaki so sklepali iz tega, da morska voda pride na kak način do razbeljenega osredja zemlje, spremeni se v paro in razžene zemeljsko skorjo kakor stene parnega kotla, razbeljena lava pa privre v ognje-

niku na površje. Toda ta podmena, ta misel, ne odgovarja resnici. Ako bi bilo namreč to res, potem bi bili morali na ta način nastati tudi ognjeniki, ki so par sto kilometrov oddaljeni od morskoga obrežja. Tako bi na pr. ognjenik, ki je tako daleč od morja, kakor Dunaj od sredozemskega morja, moral nastati tudi na ta način. In mnogi ognjeniki so še mnogo bolj oddaljeni od morske obale.

Pogled na zemljevid nas pa uči nekaj drugega. Vidimo namreč, da ognjeniki ne stoje osamljeno, posamezni, marveč skoro brez izjeme v daljših ali krajših vrstah, ali v ne preširokih, podolgastih skupinah. Najlepše se to vidi na obali Tihemorja, katero obkrožujejo skoro na vseh straneh gorovja, oziroma vrste otokov, ki so posuti z ognjeniki. Iz tega dejstva sklepajo učenjaki, da so se ognjeniki pojavili na mestih, kjer se nahajajo v zemlji velikanske razpoke in po teh imajo plini, kakor tudi raztopljen lava, ložjo in pripravnjšo kot na površje zemlje. Ako se te razpoke obnové, začno bljuvati ognjeniki v bližini. In res se pojavljajo takozvani tektonični potresi.

ki nastanejo, ako se zrušijo ali premaknejo velikanske plasti zemeljske skorje, večinoma vsikdar pred večjim izbruhom kacega ognjenika. Tako je opazil že Humboldt, da je pred izbruhom ognjenika na otoku sv. Vincencija 30. aprila 1812, meseca marca in aprila velikanski potres se pojavil po okoličici mesta Caracas. In letos: 18. aprila je opustošil potres Guatemalo, 8. majnika je pa začel bljuvati Mont Pelée.

Ognjenike ločimo v delujoče in ugasle. Seveda se zadnje pač za gotovo o vseh trditi ne dá, ker mnogi ognjeniki, o katerih so splošno mislili, da so že popolnoma ugasnili, so naenkrat začeli zopet delovati. Tako je Mont Pelée miroval celega pol stoletja in v žrelu ognjenika La Grand Soufrière na otoku sv. Vincencija se je naredilo že celo jezero.

Danes štejejo na zemlji krog 320 delujočih ognjenikov. Znamenit je v tem oziru otok Santorin, ki je prav za prav le rob žrela velikanskega ognjenika, ki se je pogreznil v morje.

Leta 1866 so se naenkrat pojavile vulkanične erupcije; novi otoki so se pričel

prazne, je vse skoraj nedogledno igrališče za raznovrstne športne zabave. Največ prostora zavzema »football« (nogo-žogariji); Cehi imajo za ta izraz »kopaná« (od »kopnouti« — z nogo poganjati). Na tisoče ljudi roma vsako nedeljo na Letno gledat teh zanimivih iger in obdnevovat posebno praških footballistov »Slavie A«, ki se bojujejo s somišljeniki skoraj celega sveta. Danes so tu Ogrji iz Budimpešte in footballisti iz Lipskega. Pretečene tedne so se bojevali s slabim uspehom proti »Slavii« Holandci in Parižani.

Kakor v marsičem drugem, prekosila je Praga ostala mesta tudi v — defraudaciji, in menda je ni bilo goljufije, ki bi tako dolgo, kakor Svatovaclavska, sedaj že celih pet tednov, tako zelo zanimala javnost. Skoraj vsak dan prinaša kakovo novico in vsak petek novi zapor. V preiskovalnem zaporu je dosedaj namreč 8 oseb, in vse je zadela osoda 6. dan tedna. Zadnji petek prišli so »policaisti« po nekoga Jindřicha Beheho, ki je sicer kontrolor loterijskega urada, a je od Svatovaclavske dobival na leto 400 gl., da je širikrat v letu »nepredvidaně« kontroliral Svatovaclavsko; da se pa uradniki tam niso prevedli te »nepredvidanosti« prestrašili, napovedal je vsakokrat svoj prihod. — »Monsignore« Drozd se pa nekje prav dobro počuti. Tisto eno kronico, ki mu sodnija na dan dovoli za približek k navadni hrani kaznjencev, porabi izključljivo za — vino. Le brez vina ne more biti! Kje pa da ima hranjene svoje zaklade, ne pove, dasi je to že dokazano, da si je »prihranil« mnogo denarja. Kaj tega 64 letnega moža še ovira, resnico povedati, ko ga vendar čaka le dolgoletna ječa, iz katere bo se težko več vrnil v ta svet, je nerazumljivo, in zakaj ne olajša dela stanu, katerega je tako onečastil. Češki duhovniki mnogo trpijo in se mnogo trudijo popraviti storjeno javno pohujšanje. Z vsake prižnice v mestu in na deželi mirijo razburjen narod in se žrtvujejo. Pretečeni petek govoril je tukaj zvečer ob 7. v cerkvi sv. Jakoba pred čilnim občinstvom jezuit iz Heba p. Al. Jemelka o predmetu, ki je bil naznanjen po javnih plakatih: »Smime-liž se ješte rozpakovati?« Dokazoval je s sijajno zgovornostjo, da s padom Svatovaclavske založne ne sme pasti tudi vera Svatovaclavska! Pretresljivo je bilo, kako je govornik primerjal »zlodeja« v Svatovaclavski, ki je ogoljufal češko ljudstvo, z »zlodejem« Judažem, ki je goljufal Gospoda samega in celi apostolski zbor. Omenjal je tudi naporov nedolžne duhovščine, ki da zadnji vinar, »aby tento lid neproklinal krčev.« Ljudstvo bo se čisto pomirilo in pozabilo, ko bo enkrat sodnija izrekla obsodbo, posebno še, ker vse ostale češke stranke toliko slovansko čutijo, da nika kor ne izkoriščajo nesrečnega dogodka proti katoliški reči, marveč še krepko sanačno akcijo podpirajo. — Koliko manjke, ali res 7 milijonov kron, še ni dognano, ker še inventarizacija ni končana. Pokazalo se je pri tem, da so goljufi ukradene svote večinoma zapisovali kot »posojila« od založne in vsako leto vestno pripisovali h kapitalu dolžne obresti. Tako bi s časom moral v posojilnici promet sam ob sebi prenehati. Da se pa to ne zgodi, »vlagali« so navidezno pod izmišljenimi imeni zopet velike svote, vsako leto tem svotam pripisovali narastle obresti, plačevali od njih dačo in »čisti dobiček« razdeljevali. Za mnoge take vloge, ki znašajo do 100.000 kron, se do sedaj nikdo ni oglasil. Če ni med temi vlogami tudi denar Drozdov!?

Deželnozborske volitve na Predarlskem.

Včeraj je volila predarlska splošna skupina, ki voli v deželni zbor tri poslance.

vzdigovati z morskega dna na površje. To je trajalo skoro nepretrgano do l. 1870. Tudi Vezuv se je l. 1858 naenkrat zbudil, a še neprimerno hujša erupcija je sledila l. 1872, pri kateri je tudi krog 300 radovednih gledavcev našlo svojo smrt.

Leta 1875 je začelo bljuvati več ognjenikov na severovzhodu Islandije in zasulo čez 100 človeških prebivališč. Dve leti pozneje je ognjenik Cotopazi v Andih pokončal kacic 300 ljudi. Veliko hujše bilo je l. 1883, ko so začeli bljuvati ognjeniki na otoku Krakatau, med Javo in Sumatro. Od l. 1880 ni bilo ničesar sumljivega opaziti. 20. majnika 1883 pa je naenkrat začel ognjenik Perbuotan metati pepel iz sebe; v noči med 26. in 27. avgustom pa se je pogreznil več del otoka, drugi otoki pa so se vzdignili iz morja. 30—40 tisoč Malajcev bilo je pri tem pokončanih. Prostor, ki je bil posut s pepelom iz teh ognjenikov, je bil večji nego vsa avstro-ogrska monarhija. Tri leta pozneje je bila erupcija na Novi Zelandiji in l. 1888 je neki ognjenik na Japonskem pokončal krog 500 ljudi.

(Konec prih.)

Izvoljeni so bili kajpada sami kršč. soc. kandidati, in sicer v okraju Bregenc drž. poslanec Loser s 85 od 86 oddanih glasov, v Feldkirchu veroučitelj dr. K. Drexel s 108 od 116, in v Bludenzu pa Walter s 44 od 54 oddanih glasov. Nasprotniki so torej dobili v celi deželi le 19 volivnih mož, ki so oddali glasove liberalnim kandidatom. Jutri voli kmečka skupina, kjer bodo liberalne stranke še bolj pogorele.

Madjarji proti zvišanju civilne liste.

Ogrske opozicijske stranke, pred vsem pa Košutovci, razvijajo silno strastno agitacijo proti vladni zahtevi, naj se zviša civilna lista za ogrsko državno polovico v znesku 2 milijonov. V tem oziru poročajo včeraj iz Budimpešte: »Neodvisna stranka je v zaupni seji sklenila po vsej deželi razpreči kar najintenzivnejšo agitacijo proti povišanju civilne liste. Ta sklep vzbuja tu silno ogorčenje. V parlamentu, v časopisju in na javnih shodih nameravajo nastopati proti vladarski hiši in celo proti vladarju samemu. Glavno glasilo Košutove stranke, pri katerem sodeluje poslanec Košut, prinaša dan za dnevom članke, v katerih kar mrgoli razžaljenj Veličanstva. Pisani so ti članki v tako revolucionarnem duhu, da ni mogoče podati iz njih niti enega stavka. Državni pravdnik je že jel zasledovati avtorje imenovanih člankov, izmed katerih se imenujeta posebno urednik Seresz in publicist dr. Bernard. V imenovanem listu se napoveduje, da se vrše prihodnji teden shodi po vsej deželi, na katerih bota govorila imenovana obtožnica in razni poslanci Košutove stranke. — Menda pa vlada ne bo mirno gledala teh rogoviležev ter jim primerno stopila na prste.

Ministerska kriza v Srbiji.

V Srbiji imajo zopet minister. krizo. Govorilo se je o njej že celi minuli teden, ker je Vučić dobro vedel, da v skupščini ne najde potrebne zaslombe. Včeraj se je pošla skupščina k prvi seji in pokazalo se je, da se Vučić ni varal v svoji sodbi. S 53 proti 44 glasovom je skupščina sicer odobrila vladno izjavo o notranji in zunanji politiki, toda vlada ni mogla biti zadovoljna z večino le devetih glasov ter je valed tega podala ostavko. Kralj se doslej še ni odločil, pač pa je pozval k sebi predsednika in podpredsednika skupščine, da se pouči o dejanjskih razmerah v skupščini. Seveda v Belgradu sedaj nihče ne veruje, da bi se poravnala kriza mirnim potom.

Skrivna pogodba.

Iz Petrograda poročajo: Ruski list »S. Petersburgskaja Vedomosti« napada prav hudo Angleško, ker bi se le ta rada polastila Tibeta. List hvali energično postopanje kitajske vlade proti angleškim nakanam. V Londonu — pravi — se morajo prepričati, da, kar se Tibeta tiče, mora Angleška računati tudi z Rusijo in ne samo s Kitajsko, ker Rusija bi, radi ljubege miru, ne dovolila, da bi se v Tibetu, »ki je samevoljno naprosil ruski protektorat«, nastanil angleški vpliv.

Ta članek v ruskem listu, ki dobiva glede na zunanjo politiko obvestila v ministerskih krogih, vzbudil je veliko zanimanje. Vzlasti odstavek o protektoratu Rusije nad Tibetom daje nekako zagotovilo, da je med Rusijo in Kitajem skrivna pogodba, v kateri je dal Kitaj vse svoje pravice nad Veliko Lamo Rusiji. Kakor je že znano, besedilo te znamenite pogodbe priobčil je vojaški ruski list, ki izhaja na Kitajskem. Ruska vlada ni nikdar oporekala temu. Če res obstoji ta pogodba, bil bi za Anglijo smrten udarec glede na njen vpliv v Aziji, ker Rusija more iz Tibeta gospodovati nad vsemi stratezijskimi črtami, ki vodijo v Indijo.

Žid Clemenceau o redovih.

V dunajski židinj je znani francoski žid in framason Clemenceau priobčil dve strani dolg članek o neizmerni škodi, ki jo povzročajo francoski republikani razni cerkveni redovi. Kratka vsebina dolgovoznega članka je ta: Waldeck-Rousseau je prišel boj proti kongregacijam, a je imel premalo poguma, da bi ga nadaljeval. Combes je boj poostiril, a tudi ne kaže toliko enerzijske, da bi ga izvedel. Poprej pa ne smemo mirovati, dokler niso zatrite vse kongregacije, potem bo sam po sebi razpadel katolicizem. — V tem oziru

žid seveda preveč optimistiško sodi, ker dokler ne pomore zadnjega katolika, ne bodo zatrti katolicizma na Francoskem. Vkljub temu pa framasonstvo prav dobro ve, da bi zadalo katoliški cerkvi v Franciji silen udarec, ko bi odpravilo vse redovništvo.

Iz brzojavk.

Kdo bo nižje-avstrijski deželni maršal? V parlamentarnih krogih trdijo, da bo deželni maršal prelat Schmolik in ne princ Liechtenstein. — Dopolnilna volitev v gališkem okraju Stryj. Pri dopolnilni državnozbornski volitvi je bil mesto Dzieduszyckega izvoljen posl. Starzinski. — Bolgarski častniki Makedonci so sklenili, da izstopijo iz bolgarske armade, da bodo tem lažje služili svoji domovini. — Ustanovitve bogoslovne fakultete na vseučilišču v Strassburgu je zagotovljena, ker se je doseglo sporazumje mej Vatikanom in prusko vlado. — Kriza v Franciji. Vladna večina v francoski zbornici se je znatno omajala v svoji tesni zvezi. Vsak dan se kažejo večje razpoke in po poročilu »Figara« so soštetni dnovi Combesove vlade.

Kmetje in šola.

Z Notranjskega 12. nov.

Med kmeti se čuje marsikatera ostra obsodba novodobnih ljudskih šol. Zlasti jim ne ugaja to, da se postava glede določitve časa za obisk vsakdanje šole ozira le na leta, prav nič pa na učenčevo individualnost. Šest let boš hodil v šolo, začni kadar hočeš, s šestim ali osmim letom, če se boš kaj naučil ali ne! Kako slabo vpliva to na otroke in na stariše, si mora pač vsakdo misliti. Pa tudi učitelji, zlasti na jednorazrednicah in sploh po kmetih, isto lahko zapazijo. Stariši pravijo: Ej, saj bo moral šest let trgati hlače v šoli, se bo že še kaj naučil; otroka tem pridneje rabi, kadar je prost šole, za domače delo, in tudi pozimski čas, ko ga ima oče ali mati čas učiti, ga ne uči, ker si misli: se bo že še naučil. Prva leta minejo, otrok zna še malo ali nič, pozneje stariši začno delati nadlego otrokom, ker vidijo, da nič ne znajo, a otrok postane že trmast, pa tudi v šoli se že kaj drugega uče med tem, ko so zastalo začeli stariši ponavljati z otrokom.

In tako gre vse narobe.

Vse drugače bi pa bilo, če bi tudi otrokova pridnost vsaj nekaj souplivala na šolsko dobo. Stariši in otroci bi bili skrbnejši, a tudi učitelj bi imel v rokah za le-nuhe veliko moralno šibo. S to preodredbo bi se pač pomnožilo število otrok za ponavljajno šolo, kar je tudi čisto prav. Ta naj se le raztegne magari na 15- in 16letno dobo, in naj se ponavlja v njej pisanje, računstvo in branje. Saj tako otroci vse pozabijo in nekateri tudi nečesto nič ponavljajo. Zadnjič mi je dejal 16letni deček, ki sem mu rekel, da naj se podpiše, da že odkar je iz šole prišel, ni imel pisala v roki. Pa tudi kmetijske in druge reči bi se lažje poučevali v ponavljajni šoli, ker bi prišlo v njo veliko pridnih in še mladih otrok, ne pa kakor sedaj, ko pridejo v ponavljajno šolo skoro samo taki, ki nimajo nič, da bi ponavljali kakor svojo nevednost in lenobo.

Dnevne novice.

V Ljubljani 19. novembra.

Oporoka kanonika Černeta je tudi dokaz plemenitosti tega blagega starčka. Škofija tržaška ima veliko pomanjkanje duhovnikov in slovenski in hrvatski narod v Istri živi v največji bedi. Na to je mislil pokojni vse svoje življenje in na to ni pozabil tudi ob svoji smrtni uri. Zapustil je vse svoje premoženje za ustanovitve konvikta v Pazinu, kjer se bodo, pohajajoči tamošnji c. kr. hrvatski gimnazij, ubožni sinovi našega naroda vzgajali za duhovski stan. Zapustil je torej pok. Černe največjim revežem naše škofije, bednim kmetom istrskim in sirotam slovenskim in hrvatskim cerkvam. To jezi žide in zato besne celo ob pokojnikovem grobu. Mi pa kličemo: Slava spominu kanonika Černeta!

Pri odprtem grobu! Tržaški čifut še ni prenehal pljuvati srda na blag. pok. Černeta. Vse, kar se je pisalo proti dosedanjam škofom, pravi, veljalo je v veliki meri Černetu, ki je bil velik prijatelj slovenske agitacije, nasprotne tržaškemu mestu.

Spinčičeva interpelacija. Mej včeraj državnemu zboru došli spisi je tudi interpelacija poslanca Spinčiča in tova-

rišev radi postopanja deželne odbora istrskega o oddajanju v zakup deželne užitnine v okraju Volosko.

Orožniki — najvišja instanca. Z ozirom na poročilo v Vašem listu z dne 21. oktobra t. l. št. 242 pod naslovom: »Orožniki — najvišja instanca« prosim v smislu §. 19 zakona z dne 17. 12. 1862., da se sprejme v Vaš list na tam označen način sledeči popravek: Ni res, 1) da bi bil vodja žandarmerijske postaje iz St. Petra dal županu občine Sv. Mihela zato asistenco, da z njo razžene ples; 2) da bi bil postajevođa na plesišču rekel: »Fantje, plešite le, a mirni ostanite!«; 3) da bi bil taisti na plesišču županu, kateri je zahteval, da naj ples ustavi, odgovoril: »Jaz se ne bom pustil po cajten-gah dajati, plesa ne bom branil.« — Res pa je: 1) da je imel postajevođa od c. k. okrajniga glavarstva v postojni naročeno, županu v Mali Pristavi, kjer bodo fantje brez dovoljenja ples imeli, asistenco dati; ta asistenca se je imela po veljajočih predpisih omejeti le na vzdrževanje javnega pokoja, javnega reda in javne varnosti in na varstvo župana, katiri je imel dolžnost s občinskimi organi ustaviti nedovoljen ples, ker je to stvar krajne policije; k 2 in 3) je res da je postajevođa že med potoma v Malo Pristavo župana opozoril na dotične predpise in ga zaprosil, naj korektno postopa, da se njegovo ravnanje ne bo kritikovalo po časniki. Res je dalje, da župan niti ni poskusil ustaviti godbo na plesišču, ampak je v stvari le govoril s krčmarjem, — res tudi, da se je postajevođa, kakor je bila njegova dolžnost, omejil le nato, da je krčmarja in fante opomnil, da bo takoj, ko bi dali povod k motenju javnega pokoja, reda in varnosti, proti njim službeno nastopal — naposled tudi res, da ta povod ni nastopil.

Kosteuzek, ritmojster.

Imenovan je proštom koleg. kapitelja v Velikovu in župnikom v Tinjah č. gosp. Anton Trobeš.

Občinske volitve v Tinjanu razveljavljene. Tržaško namestništvo je razveljavilo občinske volitve v Tinjanu. Občina Tinjan se nahaja v Istri in sicer v pazinskem političnem okraju. Pri zadnjih volitvah so poskusili Italijani z vsemi sredstvi, da bi dobili to občino, ki je skozi in skozi hrvatska, v svoje roke s tem, da bi spravili v štarešinstvo svoje kreature. To pa jim ni šlo izpod rok. Nadejamo se, da se jim tudi pri novih volitvah to ne posređi, četudi jim nudi tržaško namestništvo s svojim odlokom novo priliko.

Poročil se je danes dopoldne v samostanski cerkvi v zatični posestnik gosp. Franc Leskovec, blagajnik in odbornik »Ljudske posojilnice«, z gđ. Albino Marenčič, hčerko občesposhtovane posestnice gospe Marenčičeve iz Kranja. Poročil ju je nevestin brat č. P. Bernard. Pridružujoč se mnogoštevilnim čestilem kličemo: Bóg množi srečo novoporočencev! Na mnoga leta!

Poročila sta se gosp. dr. Hinko Suklje, praktični zdravnik v Celju, z gospodično Gizelo Kuketzi in Vinko Strgar, c. kr. rudarski komisar v Celju, z gospodično Irmo Kuketzi. Obe nevesti sta hčerki g. Simon Kuktza, pivovar-narja iz Zalca.

Šolska vest. Učiteljski kandidat gosp. Vinc. Engelmann je imenovan za provizor. učitelja na trirazrednici v Velikih Laščah.

Poštna vest Poštni oficial dr. J. Debelak v Gradcu pride za poštne koncipista k poštne mu ravnateljstvu v Gradcu.

Premeščen je davkar gosp. Anton Grejan iz Kozjega v Laško, g. višji nadzornik finančne straže Martin Ermeno je prestavljen iz Ptuja v Laško, davčni adjunkt g. France Ribič pride k okr. glavarstvu v Celje, davčni praktikant gosp. Franc Gala pride k davkariji v Brežice.

Umrl je v Celju g. Ludovik Seitz, c. kr. ritmojster računovodja v pokouju. Bil je zaveden Slovenec. Bolehal je, odkar ga je predlanskim na poti na volišče zadela kap.

Častnim občanom je ptujski občinski svet izvolil generalnega ravnatelja

južne železnice dvornega svetnika gosp. dr. Aleksa Egerja.

Srebrne poroko sta obhajala te dni pri Sv. Trojici v Slovenskih Goricah nadučitelj g. Josip Mavrič s svojo soprogo.

Mali doprni kip slovenskih literatov. Trgovca s papirjem gosp. Jernej Bahovec v Ljubljani je dal izdelati male doprane kipce Vodnika, Slomška, Prešerna, Simon Jenka, Jurčiča in Gregorčiča. Kipci so kaj lepo izvršeni in je s tem gosp. Bahovec zadostil že davni želji. Naj bi jih Slovenci obilno naročevali za kras svojih domov. Cena posameznim je 1 K 80 v.

Madžari v — Trstu. V soboto zvečer priredili so tržaški Mažari koncert. Na koncertu je sodelovala Mažarka (Mojzes odpusti!) Dolce Levi in Fortunée Levi. Koliko Rosenzweigov, Sonnenscheinov, Morgenrothov itd. je bilo na koncertu, nam ni znano.

Občinske volitve v Gradcu. Včeraj je volil tretji razred. Treba bo ožje volitve, ki se vrši v petek. V ožjo volitev je prišlo pet kandidatov nemške ljudske stranke in pet kandidatov soc. demokratov, med njimi dosejanja soc. demokrat. obč. zastopnika Pongratz in Resel. Kandidat nemške ljudske stranke vrtnar Wiedner je izvoljen, ker so ga podpirali krščanski socialci. Ostali kandidati ljud. stranke so dobili 1374 do 1081 glasov, socialni demokratje 1365 do 1271 glasov, krščanski socialci 336 do 293 glasov. Krščanski socialci so dali svojim volivcem za ožjo volitev proste roke.

Viva l' Italia! 44-letnega delavca Zangrando iz Cadore v Italiji so zaprli, ker je zjal na vse grlo po Trstu: „Viva l' Italia!“ (Živio Italija!). — Konzul tržaški, oziroma laški državni poslanci imajo zopet gradivo za diplomatske korake, oziroma za interpelacije v državnem zboru.

Novo poštne nakaznice pridejo z novim letom v promet. Tudi poštne spremene sedanje oblike. Stare nakaznice in spremene se lahko še rabijo ali pa do 31. dec. zamene za nove.

Huda nesreča. 15-letni Ivan Ferluga pri Sv. Ivanu pri Trstu hotel je streljati s puško vrabce. V nekem grmu jih je zapazil, vzel je puško, pomeril, sprožil — a izza grma priletela je v obraz vsa krvava 15-letna Terezija Godina. Levo oko je izgubljeno. Sprejeli so jo v bolnišnico.

Izvirne platnice za „Zgodbe sv. pisma“. Z raznih strani smo dobili v zadevi teh platnic vprašanja, iz katerih razvidimo, da gospodje poverjeniki in drugi niso prav umeli zadnjega oglasa knjigoveza g. Breskvarja. Vezava knjige vizirne platnice stane z lično navadno obrezo 4 K 20 v., z zlato pa 6 K. Same platnice brez vezave stanejo 2 K 70 v. Na željo nekaterih gospodov se pa vežejo »Zgodbe« tudi v navadno polplatno po 2 K, v polusnje pa po 3 K.

Skrivnostna smrt. V Trstu so dobili mrtvega na njegovi postelji poštnega uradnika g. Oskarja Sterko. Zdravnik, ki je bil pozvan k mrtvecu, ni mogel konstatirati vzroka smrti. — Nagloma je v Trstu umrla tudi 70letna vdova g. Marija Mandić.

„Un Italiano“. Ker je bila že zopet laška ona roka, ki je hotela segniti po življenju vladarja, hodejo vsi primorski laški listi izbrisati ta mučni utis s tem, da prav divje napadajo nas. Na vse te napade je pa najboljši tak odgovor: »Kedo je umoril našo cesarico?« — »Un Italiano«. »Kedo je umoril laškega kralja?« — »Un Italiano«. »Kedo je umoril francoskega predsednika?« — »Un Italiano«. »Kedo je itd. itd. itd. ... vedno dobiš za odgovor: »Un Italiano!«

Blagoslovljenje delavskih domov v Rožni dolini. Poroča se nam dodatno k včerajšnjemu poročilu, da je g. knezoškof nagovoril ljudstvo pred hišo g. Rekarja, kjer se je tudi pripravil za cerkveno opravilo. Na vse je nedeljska slavnost napravila globok vtis in hvala knezoškofu se čuje povsod.

V Savi utonil. Valentin Šusteršič, mizar iz Mengša, je dne 17. t. m. pri Lazah v Savi utonil. Ponesrečenec se še ni našel. Imel je pri sebi zlato uro z dolgo verižico in okoli 50 gld. denarja.

Tatovi ulomili so v prodajalnico Antona Kobala v Trstu. Napravili so veliko luknjo v zid. Odnegli so jestvin za 400 K.

Epidemija v tržaški garniziji. Bolezen, katera se je pojavila pri tržaškem 97. pešpolku, imenuje se »trahom«. Nemci ji navadno pravijo: »Aegyptische Augenkrankheit«. Iz Gradca poklicani zdravnik pregledal je ves polk. Do sedaj je že obolel eden od sanitetnih vojakov, ki je stregel bolnikom. V bolnišnico ni dovoljeno nikomur. Govori se, da vsi oni, kateri so oboleli na tej bolezni, bodo superarbitrirani, ker jim vid, ako ne oslepe, zelo opeša.

Poskus samomora mlade žene. V nedeljo popoldne izpila je gospa M. W., ki se je komaj omožila in ima 21 let, na tržaškem pokopališču steklenico strupa. K sreči je bila na mestu brza pomoč. Prenesli so gospo v bolnišnico; sedaj je izven nevarnosti. Vzrok: z možem se je sprla. Če bi bile vse poročene ženske tako občutljive, bi bili kmalu na svetu sami vdovci.

Električna nesreča. Vsled močne burje utrgala se je blizu kavarne Chiozza v Trstu telefonska žica, od katere konec je padel na žico električnega tramvaja. Vsled tega dotika začelo je na tem mestu bliskati in pokati. Kmalu se je nabralo polno radovednežev, ki so hoteli od bližje vse to opazovati, a redarjih je opozoril na pretečo nevarnost in jih oddaljil. Nato je nataknil rakvice iz kavčuka, s katerimi so preskrbljeni vsi redarji ob električni progi, pograbil za telefonsko žico in jo odtrgal in s tem preprečil vsako nevarnost. V bližnjih ulicah je prenehal vsled tega tramvaj nekoliko časa voziti.

„Divji lovec“ v Trstu. V nedeljo, dne 23. novembra 1902 se uprizori v gledališču »Armonia« prvič »Divji lovec«, F. S. Finžgarjev narodni igrokaz s petjem v 4 dejanjih. Režiser gosp. Matež Žužek. Pevske vloge izvajajo slovensko pevsko društvo »pod vodstvom gosp. Srečka Bartel, godbene pa orkester domačega pešpolka št. 97.

Ernst Wallburg kavarnar. Iz tukajšnje sodniške obravnave znani baron Ernst Wallburg je v Budimpešti otvoril svojo lastno kavnarno. Zadnji čas si je služil kruh kot natak.

Vino v Istri. Iz Pazina se nam piše: Trgovina z novim vinom razvila se je prav živahno. Trani pridelek je letos dober; cena pa v tukajšnji okolici, kjer se prideluje največ dobrega belega vina, je od 24 do 28 h — navadna. V nekojih krajih tudi malo višja. Priporočamo kupcem, da se po možnosti obrnejo na kmete, ko pridejo v Pazin. Gospod. zadruga tukaj in one v Bermu, Tinjanu jim bodo brezplačno za posredovanje.

Ljubljanske novice.

Javno predavanje. Včeraj je v »Katoliškem Domu« predaval g. dr. Jož. Debevec o zdravstvu v starih časih. Humoristično je opisaval, kako so zdravili ljudi v starih časih. Svoje predavanje bo še nadaljeval. — Prihodnji torek priredi »Slovenska kršč. soc. zveza« zopet javno predavanje.

Židovska predrznost. V neko tukajšnjo kavnarno je prišel majhen, rudečeličen ljubljanski žid in nadlegoval kasirko, katera pa ni marala za židovske neslanosti in je nadležnega žida zavrnila od sebe. Žid je na to dejal kasirki v svoji predrznosti, da jej bode dal »eine Watschen«, če ne bo prijazna ž njim.

Zgubljena denarnica. Na Vodnikovem trgu je bila danes dopoldne zgubljena denarnica z enim petakom in nekaj drobiža.

Poročil se je danes v tukajšnji frančiškanski cerkvi posestnik in kovaški mojster v Zaproah pri Kamniku g. Fr. Dornik, z gđ. Jožefo Dolžan, posestnico iz Kranja. Iskreno čestitamo!

Društvena godba. Koncert društva godbe ljubljanske bo danes zvečer ob 8. uri v restavraciji gospoda Ivana Kende »pri Gambirinu«. Vstop prost. — V četrtek dne 20. t. m. ob 9. uri zvečer bo koncert v prostorih »Narodne kavarne«. Člani vstopnine prosti. Nečlani plačajo 40 h.

Tat v vrhniški cerkvi. Dne 10. t. m. utihotopil se je tat v farno cerkev na Vrh niki in je ulomil v pušico in odnesel nekaj drobiža. Tat je bil okoli 28 let star, polletno oblečen in je imel rujavo brado in brke. Videli so ga poprej sedeti v klopi v cerkvi.

Fijakarski voz brez fijakarja. Danes po noči pripeljal se je po Kolodvorskih ulicah in po Sv. Petra cesti na Marijin trg neki gospod v fijakarskem vozu. Konj je šel v svojem trahu naprej in se še zmenil ni za

to, da ni bilo fijakarja na kozlu. Ko pa je konj zavil v Wolfve ulice in je gospod v vozu to opazil, stegnil je glavo skozi okno in začel vpiti, kam da ga pelje. Konj je tekel naprej, dasi je gospod zabaval in klical, da naj ustavi. V tem momentu je prišel nasproti neki častnik, ki je konja ustavil. Sedaj je šel gospod opazil, da ni bilo fijakarja na kozlu in da ga je konj sam vlekel naprej. Fijakar — Ivan Kocmur — je bil radi preobilo zavžite pijače že v Kolodvorskih ulicah padel s kozla, ne da bi to njegov pasažer opazil. K. je konja in voz v Wolfvih ulicah obrnil in peljal na policijo ter šel potem peš domov, konj z vozom pa je ostal na rotovžu, dokler niso našli pijanega hlapca.

V Ameriko. Danes po noči je z južnega kolodvora odpotovalo v Ameriko 71 oseb.

Mejnarodna panorama nas ta teden seznaja z italijanskima mestoma Turin in Milanom, ki se oba odlikujeta po krasnih javnih stavbah in spomenikih. Imej cerkva se posebno odlikuje po svoji krasoti stolna cerkev v Milanu ter ona Gran Madre di Dio v Turinu. Omeniti je dalje novega visečega mostu čez reko Pad v Turinu in krasnih spomenikov na milanskem pokopališču. Vidi se tudi kraljeva prestolna dvorana v Turinu. — Prihodnji teden je na vrsti poset Berna ter njegove okolice v krasni Švici, za naslednji teden se pa pripravlja novo potovanje po Siamu.

Tatvina. Na Reslovi cesti je bil ukraden perici Mariji Bricej z Bizovika zavoj perila, katero je bila pustila pred hišo št. 9, ko je nesla drugo perilo v hišo. Perilo je bilo znamenovano s črkama »M. Z.«

Meščanski klub vabi svoje gospode člane in somišljenike na »večer gospodov« jutri v četrtek dne 20. t. m. ob 8 uri v društvene prostore.

Obrotno gibanje. Tekom meseca oktobra so pričeli v Ljubljani obrte: J. Dežman, Stari trg 24, knjigoveštvo in trgovino s papirjem; Fran Ažič, Poljanska cesta 24, kolarstvo; Anton Prückl, Sv. Jakob trg 5 (prevzel Bargantovo trgovino); Marija Pirc, Kladezno ulice, izdelovanje sladkarij; J. Maček, Gradišče, trgovina s kurivom; Ana Vitellik, šivilja; Martin Grilc, sv. Petra cesta 63, trgovina s sladkorjem. — Opuščili so obrte: Franc Meglen, Trnovski pristan, branjarijo; Marija Coriary, Gradišče, izdelovanje ženskih oblek; Marija Deiter, Stari trg 1, trgovina s stroji; Anton Grablovic, Trubarjeve ulice, branjarijo; Sebastian Trškan, Solski drevo-red, klavec; Jerica Pirc, izdelovanje sladkarij.

Razburjeni židje. V gostilni »pri zvezdi« na cesarja Jožeta trgu so se danes zjutraj trije židje sprli in slednjič še stekli. Očitati so drug drugemu sleparije in se obdajali s psovskami, dokler je jednemu le bilo preveč, da je vzel z mize posodo za kavo in jo zagnal v svojega nasprotnika. Nato sta se vzdignila še dva čifuta in tudi začela lučati posodo v prvega žida, ki je slednjič le moral zbežati iz gostilne. Zunaj je vpil, da so ga hoteli umoriti in klical po policiji. Ko je prišel policijski stražnik in se preprčal, da so vsi trije židje enako hudi, je vse tri pobral in jih peljal na policijsko stražnico, in potem predstavil k uradu, kjer so vsi dobili zaslužen kazni.

Ukraden bicikelj. Dne 11. t. m. je ukradel neznan tat mlinarju Frančišku Majhnu iz Podrečja izpred njegove hiše v Dobu bicikelj, vreden 120 kron. Bicikelj je imel napis »Dürkopp«.

Kotiček za liberalce.

»Več žvepla!« »Slov. Narod« je začel prihajevati vrsto uvodnih člankov, v katerih se zaletava v učiteljske članke »Slovenčev«. »Več luči« je naslov članka, a že v prvem se dobi le vedno več žvepla, čim dalje se bere, zakaj niti ene trditve ne more »Narod« ovreči. Le v osebe pisateljev se zaletuje, in brani naprednost liberalnih učiteljskih generalov s takimi izrazi: »kalini, štik bombe, hrenjaje, analfabeti, ožindrani vodniki, maščevalnost in zavist« itd. Zabavljaje čez »patriarhalno dobo, ko je bil učitelj še organist«, je pa tako smešno, da kaže le, da ve članek iz sedanje »nepatriarhalne« dobe kaj malo povedati.

Škofovi gozdi grozno skrbje liberalce. Nemara bi radi, da bi kak liberalce delal kupčijo ž njimi. Za delavce so v posebnem strahu. Zdj pišejo, kako se delavcem v škofovih gozdih slabo godi, da niti zavarovani niso itd. Pred kratkim je pa isti »Narod« pisal, da vsi delavci »ero k škofu v službo«. Kaj je zdaj res? Kar se tiče ponesrečencev v škofovih gozdih, naj bodo liberalci le petloženi, kajti ti dobe za slučaj bolezni, — ne iz okrajne bolniške blagajne, ampak iz škofove blagajne — dobre odškodnine v denarju, v lesu in v delavski priljubljenosti. Dobro bi bilo, če bi se šli liberalci tega učit v Gornji grad. Vsekako je bolje, da bolniki tisti denar, ki bi ga stale ekspedicije raznih komisij v oddaljene hribe, sami dobe. Spekulant z grajščinami naj nikar ne zabavlja čez realno in vestno gospodarstvo!

Književnost in umetnost.

Slovensko gledališče.

Hčere gospoda Zajčka.

Včeraj se je vprizorila prvič v tej sezoni nam že znana ljudska igra »Hčere gospoda Zajčka«. O igri sami izpregovorimo le par besedij. Priznati moramo dramatik, da je znal s finim humorjem spojiti zabavo in moralo, dulce z utile. Pokazal nam je na jedni strani zakone v najrazličnejših nuanсах, na drugi strani šibal napačno moderno vzgojo, kakor bi ne smela biti. — Gospa Zajčkova (gospa Danilova) je bila včeraj tip modernih praktičnih mater, ki s svojimi nazori vzgoje svoje hčere ne za njih vzvišeni in sveti poklic, pač pa le za osebno zabavo, za salon in svet. Njena najljubša hčerka Roza (gđ. Ruckova) je sicer podala vsled slučaj vso in hipne volje svojo roko značajnemu Korenu, in ga je začela tudi spoštovati in ljubiti, ko je spoznala njegovo plemenitost, a vendar se ni mogla otresti vzgojenih ji nazorov in pretrgati vezij, ki so jo vezale na svet, dokler je ni opomnil nesrečni zavozljaj na višjo nalogo, katero ima do soproga in do deteta. Obe težki nalogi sta bili vsrečnih rokah. Na jedni strani je igrala gđ. Ruckova z vso verno mlado, dovezne duše, na drugi mirno in psihološko študirano plemeniti Koren — Dobrovolni. Ne ravno lahko stališče je imel tudi g. Verovšek. Szrbel je s prijetnim humorjem za zabavo, a ob enem je vedel dati naravno in neprislusno tudi duška svojemu očitovskemu srcu. Vedno se prepirajoča a vendar srečna zakonska Klinova sta igrala prav srečno gospo Dobrovolnovo in g. Hašler. Le žal, da je zadnja poskušal pokazati dober vtis svoje igre s prehitrim govorjenjem. Gospa Klinova je bila zdržljiva soproga g. Dragutinovičeva, ki je svojo vlogo soproga napram nji tudi prav »klaverno« izigral. Gosp. Danilo je bil včeraj salonski lev. G. Meli (g. Boleška) je bil sentimentalno-nesrečno nerodni provizor. Gđ. Kleinova je imela manjšo vlogo razposajane in strašno domišljave hčerke Francice. Občinstva je bilo včeraj precej. Samo bi pričakovali od nekaternikov nekaj več takta koncem igre.

Danes pojo Smetanovo opero v treh dejanjih »Dalibor«. Osobe: Vladislav, kralj češki — Kralj Dalibor — Vlček. Milada, sestra umorjenega grofa — Hanusova Svobodova. Jut, sirota — Prochazkova. Beneš, ječar — Achenbrenner. Vid, Daliborjev oproda — Hajek. Bulivoj, načelnik straže — Polašek. Sodniki — Lier, Perdan, Štamcar. Zdenkov duh — Nušič. — Miladine dame, vitezi, kraljevi vojniki, svetovalci, kraljevski paži, trabant, Daliborjevi pristavi, ljudstvo itd. Kraj dejanja: Praški dvor in njega okolica. Čas: 15. stoletje. — V soboto 22. novembra bode zopet predstava.

Izpred sodišča.

Sest mesecev zapora so prisodili danes pri dež. sodišču sinu tuk. trgovca g. K. Fricu K., ker je grozil svojemu očetu, da ga bo umoril.

S kositarsko kroglo je udaril Martin Lukač, posestnika sin iz Leš, delavec Franceta Gubana; pilo je namreč več delavcev iz kamniškega okraja v Hribarjevi gostilni v Lešah. Kmalu so se pričeli med seboj prepirati in naposled so se tudi stekli. Franc Guban se je napolil proti domu, a kmalu se je pridružil za njim več delavcev, med njimi Martin Lukač, in ta ga je, kakor sam priznava, udaril s kositarsko kroglo s take silo, da je Guban nezavesten obležal. Sodni dvor ga je obsodil na tri mesece ječe.

Svojega sohlapca pokradel je dne 27. oktobra t. l. hlapec Janez Arhar iz Žirov. Vzel mu je 60 K. — Obsojen je bil na dva meseca težke ječe, poostrene z 1 postom na teden.

Za čmo se je hotel »obutevje« preskrbeti star tat Stefan Rovtar, delavec iz Litije. Dne 6. oktobra t. l. je vzel Rež Pajk na sejmu par novih škorenj in par st. škornje si je obul, šifilete je pa stisnil pod plašč in je hotel pobegniti; a zalotil ga je prodajalka ter tekla za njim in ga vjela. Izgovarjal se je, da je hotel škornje samo pomeriti. Ker je bil Rovtar zaradi tatvine 2. sedemkrat kaznovan, obsojen je bil na enoletno težko ječo, poostrene z enim postom vsakih 14 dni.

Preveč korajže ni dobro. V nedeljo 12. oktobra t. l. so pili štirje dobri fantje v Rotarjevi krčmi v Podsmreki in pri tej priliki se je Dobrovčan Peter Dolina posebno korajžnega delal ter zagotavljal, da ga ni fanta v podsmreki vasi, da bi se on bal. Seveda je to domačim fantom prebudovalo, in sklenili so med seboj, da jih t. noč prav pošteno naklestijo. Franc Berni, posestnika sin, Anton Martinak, delavec, Janez Koren, hlapec, vsi trije iz Podsmreke in Franc Skopec, hlapec iz Smartna pri Podsmreki, čakali so jih s poleni oboroženih pred Rotarjevo krčmo, in res jih za boj pripravljene napadejo. Dva Dobrovčana st. utekla, bolj nesrečna pa sta bila Matija Dolinar in Jože Novak, kajti oba sta dobila

težke telesne poškodbe. Bili so vsi štirje krivimi spoznani in obsojeni: Anton Martinak in Franc Bernik vsak na 8 mesecev, Janez Koren in Franc Skopec pa vsak na 6 mesecev težke ječe, pri vseh štirih z enim postom in trdim ležiščem poostrene.

Morilec svoje žene. Včeraj je stal pred mariborskimi porotniki 31letni posestnik Franc Lenartič iz Rhterovc, ki je hotel umoriti radi vednega hitnega prepira svojo ženo, svoje otroke in sebe. V ta namen je nabrusil kuhinjski nož, katerega je dvakrat zasadil v žene prsi. Otroke so ljudje, ki so bili v bližini, rešili. Ko so ljudje položili mrtvo ženo v posteljo, prišel je k postelji Lenartič in si pred posteljo zadel rano na vratu. Hotel je še enkrat su niti se z nožem v vrat, a navzoči Martin Šefarič je zgrabil nož in mu ga izvil. Ženo so končno pripeljali v radgonsko bolnico, kjer je umrla. Izid obravnave pričbimo.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Dr. Lueger pride meseca decembra v Monakovo tik pred ondotnimi občinskimi volitvami. — Tatsukenj se pojavlja na dunajski univerzi. Doslej je v kratkem času ond ukradel že deset sukenj. — Češko narodno gledališče v Pragi je praznovalo včeraj svojo 30letnico. — Nenadoma umrlje na Dunaju zgodovinski slikar in profesor na akademiji upodablajočih umetnosti Julij Berger. — Za omejitve dvoboja z revoluciji so imeli sestanek dijaki vseh nemških vseučilišč. — Vulkaniki izbruhi. Iz Honolulu se poroča, da na otoku Hawai strahovito bluje vulkan Kilauea. — 20 let ni bilo ondi take erupcije. — Kip Aleksandra II., ki je namenjen za Z. Sijo, so pripeljali iz Rima v Reko. Tu je vsak železniški voz premajhen, da bi mogli nanj naložiti kip. Bolgarska vlada bo morala zgraditi poseben voz, na katerem bo mogel kip prepeljati. — Zarota. Policija v Barceloni je zasledila karlistično zaroto. Našla je v neki hiši 35 pušk in 6000 patron. — Brzojavk za 44.000 frankov je poslala pri zasledovanju sleperskih Humbertovih pariška policija. — Tolstoj je zopet popolnoma ozdravel. — Nevarnega roparja so prijeli v Trafani na Laškem. Ime mu je Saladin. — Vedno trd. Anarhist Rubino je izpovedal, da je streljal na belgijskega kralja, ker je leta tako trdosrdno ravnal s svojo hčerko grčico Stefanijo Lonyay. Velik vtis je sedaj napravilo, ko je grčica Lonyay svojemu očetu čestitala na rešitvi. A kralj belgijski ostal je trd. Zapovedal je, da se hčeri Šefaniji ne pošlje nobena zahvala. — Veliko slikov v ulove letos. Predvčeršnjim so jih ulovili pri Bermonthu 53.000.000. — Velik shod avstrijskih kršč. soc. železničarjev se je v ponedeljek vršil na Dunaju. Razgovarjalo se je o raznih zadevah železničarjev. Na shodu je govoril tudi dr. Lueger.

Defraudacija v Pragi. Revizija se bliža koncu. Vendar doslej znane in objavljene številke ne izražajo še pravega deficita. — Primanjkljaj je doslej določen na 7.786.530 24 K. Od te vsote pa se morajo odračunati fingirane vloge, katerih visokost doslej še ni znana, deleži členov in njihovih vlog, kakor tudi kavicje uradnikov. Seveda je mogoče, da se tudi vsaj deloma zasledi, kam so defraudanti spravili tolike poverejene vsote. Mogoče je, da se deficit po odšteti omenjenih vsot še zmanjša za poltretji milijon. Za garancijski zaklad se sicer vpišejejo primeroma visoke vsote, vendar se bo dala katastrofa naibzje odvrniti samo s tem, da vlagatelji za 10 do 20% znižajo svoje vloge. To bi bilo vsekako v njih lastnem interesu. Zakaj Čehi imajo že izkušnje, koliko se izgubi pri konkurzi. Pri konkurzu melniške hranilnice n. pr. so dobili vlagatelji samo 30%, pri benešovskem konkurzu pa celo samo 15%, dasi sta obe imeli neomejeno jamstvo. Konkurs bi bil v tem slučaju nekaj groznega. Trajal bi 8 do 10 let, in v tem času bi izgubili vlagatelji na obrestih mnogo, in slednjič bi se rešili samo čisto majhen del svojih vlog. Tudi ves sannačni fond bi odpadel, ker se sme porabiti samo za likvidacijo. Med vlagatelji se res agitira v tem smislu, da bi vsak za zdaj žrtvoval nekaj malega, da se tako reči večji izgub. — Kakor je Hercik v zaporu priznal, so v zalczni tudi fingirali velike vloge, da bi na zunaj pokazali sijajnejše stanje zavoda. Te številke so vzeli revizorji za istinitne, in to je tudi pripomoglo, da je primanjkljaj tako visok.

Vaje z golim orožjem. Francoski vojni minister, general André, je določil, da se s prvim januarjem l. 1904 odpravi pouk v vežbanju z golim orožjem iz armade. General André pravi, da je dandanes to nepotrebno, ker je z novim orožjem in z novo strategijo popolnoma izključeno, da bi se mogel mož toliko približati možu, da bi rabil golo orožje. S tem prihranijo okoli 80.000 kron na leto.

Telefonska in brzjavna poročila.

Dunaj, 19. nov. (C. B.) V današnji seji je dejal dr. Körber na interpelacijo Schönererjevo, da ne more dati pojasnila, ako je Čehom obljubil uvedbo notranjega uradnega češkega jezika. Ministerski predsednik je izjavil, da bo o vprašanju, ako bi v slučaju, da se Čehom ta koncesija da, bila mogoča uvedba nemškega drž. jezika, vlada pojasnila svoje stališče, ako bi zadeva prišla v posvetovanje drž. zbornice. Ko sta še železniški minister in poljedelski minister odgovarjala na razne interpelacije, je zbornica pričela obravnavati v zadevah glede uim.

Dunaj, 10. nov. V slučaju, da se razmere v državnem zboru ne bodo mogle urediti, bodo nove volitve meseca februarja. Nemci pravijo, da ne odnehajo od nijedne točke svojega binokostnega programa. Nekateri poslanci predlagajo, naj bi se drž. zbor pečal tri leta samo z gospodarskimi vprašanji in izločil politična vprašanja, a to Čehi odklanjajo.

Dunaj, 19. nov. Vlada predloži v par dneh državnemu zboru predlog, da se opusti službena kavicja državnih uradnikov.

Dunaj, 19. novembra. Kakor znano, sta se „Slovanski centrum“ in „Slovensko-hrvatski klub“ fuzionirala. Sedaj se je sklenilo, da se skupen klub imenuje „Slovanska zveza“.

Dunaj, 19. nov. Današnja seja drž. zbora je bila mirna. Na vrsti so bili predlogi glede podpor vsled uim in po vremenskih nezgodah prizadetim. Vlada je predložila predlog, naj se v ta namen dá 3.900.000 K. Koerber je odgovarjal na razne interpelacije.

Dunaj, 19. nov. „Vaterland“ se danes zopet v dopisu iz parlamentarnih krogov ogreva za predlog dr. Kathreina, ki pravi, da so edina rešilna pot konference vseh strank, ki naj se tako sporazumejo, kako nadaljevati parlamentarno delo. Med posvetovanji in temi konferencami naj bi drž. zbor bil odgođen. Splošno se zatrjuje, da je to tudi dr. Koerberjevo mnenje.

Dunaj, 19. nov. Odbor shoda avstrijskih gostilničarjev je prišel danes v parlament, kjer so ga sprejeli ministri in poslanci. Odboru je ministerski predsednik zagotovil podpirati težnje gostilničarjev, v kolikor so opravičene. Pred vsem zahtevajo gostilničarji, da smejo pivo v steklenicah prodajati samo gostilničarji, in da morajo v večjih krajih gostilničarji imeti dokaz sposobnosti.

Dunaj, 19. novembra. Slušatelji na živinozdravniški višji šoli stavekajo in ne pridejo k predavanjem.

Budimpešta, 19. nov. Baron Ernst Wallburg je dal svoji novi kavarni naslov „Pri Habsburžu“. (Glej dnevne novice. Op. ured.)

Rim, 19. nov. (C. B.) Kraljica je povila princezinjo. Mati in hčerka ste zdravi.

Rim, 19. nov. V parlamentu je oklofutal poslanec Leali poslanca Galluppija, dolgoletnega rimskega podžupana. Sedaj se bosta dvojebovala.

Krakovo, 19. nov. „Czas“ prinaša članek, v katerem priporoča, da se poslovni red v državnem zboru spremeni. Prej v državnem zboru ne bo zdravih razmer.

Umrli so:

15. novembra. Marija Karlič, pek. pom. hči, 2 leti, Kladezne ulice 17, Bronchitis.
16. novembra. Vincencij Winkler, c. in kr. stotnik v p., 85 let, Poljanska cesta 12, apoplexia cerebri.
— Ottilija Pokorn, šivilja, 21 let, Cegnarjeve ulice 6, pljučna tuberkuloza.
17. Ana Brenc, dekla, 50 let, Hrenove ulice 7, otrpnjenje srca.

V bolnišnici:

14. novembra. Antonija Blaž, dninarica, 58 let, jetika — Marija Medved, babica, 79 let, marastna oslabelost, spridenje srca. — Valentin Bergant, kejtár, 41 let, kap. — Valentin Peterlin, gostac, 72 let, kap.
15. novembra. Anton Friškovec, dninar, 47 let, prsna vodenica

16. nov. Marija Meden, posestnikova hči, 4 leta, combustio. — Ivan Zdravje, sodar, 47 let, delirium tremens. — Fran Nekovar, klepar, 57 let, alchoholismus chron. kap. — Alojzij Berti, metlar, 36 let, endocarditis acuta.

17. novembra. Albina Bedenk, krojačeva žena, 26 let, jetika.

V vojaški bolnišnici:

21. oktobra. Ludovik Lichtenegger, c. in kr. pešec, 21 let, pneumonia duplex.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm

Čas opazovanja	Stanje bure-metra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrevi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
18. 9. v.več.	745 0	-6 0	p. m. svzh.	sneg	
19. 7. jutu.	744 9	-5 5	sr. svzh.	oblačno	3 4
19. 2. popol.	743 9	-3 8	sr. jvzh.	oblačno	

Srednja včerašnja temperatura -5 0°, normale 3 0°.

Dunajska borza

dné 19. oktobra.

Skupni državni dolg v notab.	101 —
Skupni državni dolg v srebru.	100 75
Avstrijska zlata renta 4%	120 75
Avstrijska krona renta 4%	100 05
Ogerska zlata renta 4%	120 55
Ogerska krona renta 4%	97 55
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gid.	15 55
Šreditne delnice, 180 gid.	663 —
London v.ista	239 10
Šemski drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	116 90
33 mark	23 41
99 frankov (napoleonor)	19 07
Italijanski bankovci	95 15
2 kr. cekini	11 33

1249 1-1

Zoper zaprtje telesa in zlato žilo

Koledar

katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani za l. 1903

z jako zanimivo in rabno vsebino, z imenikom učencev za več ko 400 šolarjev, z zapisnikom bolnikov, gospodarskim zapisnikom itd. stane v „Katoliški Bukvarni“ krasno vezan 2 K 30 h., po pošti pošiljan 10 h. več.

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice po nizki ceni.

v Ljubljani, Pogačarjev trg.

Fotoplastična umetnostna razstava.

Odlikovana na vseh svetovnih razstavah.

Vsak teden druge dežele.

Le še do sobote, dné 22. novembra:

Zložno potovanje skoz zanimivi Turin in Milan.

Najnovejše so ameriški mufoskopi.

Peť novih, zabavnih podob.

5 znamk, ki se vržejo v posamen mufoskop 50 vin.

1. slika: Boj z blazinami. — 2. Ponesrečena vožnja v dolnu. — 3. Prekanjeni fotograf. — 4. Živ divan. — 5. Sanje ljubezni.

Odprto vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih od 9. ure dopoldne do 9. ure zvečer.

Božično darilo!

1135 14

Razvedrilo starim in mladim so:

Gramofoni,

cena od 15 do 125 gld.

Automati,

ki se sprožijo z 10 h. gostilničarjem velik dobiček.

Prodaja se tudi na obroke.

Velika zaloga plošč; stare se zamenjajo.

Zahtevajte moj ilustrirani cenik.

RUDOLF WEBER,

urav., v Ljubljani, Stari trg št. 16

Gramofon poje, se smeje in govori v vseh jezikh.

Mlad knjigovez,

Slovenec, išče takoj službo. Naslov: Plochl. Gradec, Carl Ludwig Ring Nr. 9.

1291 3-3

Kemične barve za sobne slikarje, **zemeljne barve** za zidarje ima tvrdka **BRATA EBERL** v Ljubljani, Frančiškanske ulice, v največji izbiri v zalogi. — Cene so nizke. 524 14 11-6

Učenec

iz boljše rodbine, ki je dovršil dva gimnazijska razreda, zmožen slovenskega in nemškega jezika, se sprejme v drogueriji 1294 3-3

Anton Kanc-a

Ljubljana, Selenburgove ulice.

Iščem koncipijenta.

Pogoji ugodni.

Dr. Ivan Šusteršič,

1303 3-2

advokat v Ljubljani.

Za nadrobno prodajo špecerijskega blaga

išče

trgovina na deželi, katera dela le na veliko,

prodajalca

na lasten račun s primerno kavcijo.

Sprejme se tudi za to samostojna, izvežbana ženska. 1300 3-2

Ponudbe sprejema upravništvo „Slov.“